

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) & Programma van Toetsing en Bevordering (PTB)

Traject: HAVO
Eerste jaar
Tweejarig traject

Schooljaar: 2026-2028

Inhoud	
Belangrijke mededelingen vooraf:	3
Algemene informatie	3
Het afronden van het Schoolexamen (SE) Engels en filosofie	4
Overgangsregeling 1 ^e jaar naar 2 ^e jaar	4
Hulpmiddelen	4
Informatievoorziening	5
HOOFDSTUK 1: ROOSTER SCHOOLEXAMENS	6
1.1: Data examenjaar 2026-2027	6
1.2: Data schoolexamens	6
1.3: Data inhalen	6
1.4: Data herkansingen	6
HOOFDSTUK 2: STOFOMSCHRIJVING SCHOOLEXAMENS PTA	7
Aardrijkskunde	8
Bedrijfseconomie	10
Biologie	13
Economie	16
Engels	19
Filosofie	20
Geschiedenis	22
Maatschappijleer	24
Maatschappijwetenschappen	25
Praktijkgericht programma (pgp) Maatschappij	26
Praktijkgericht programma (pgp) Technologie	27
Profielwerkstuk (PWS)	28
Rekenen – 3F	29
Scheikunde	30
Tekenen	32
HOOFDSTUK 3: STOFOMSCHRIJVING TOETSEN PTB	36
Duits	37
Frans	38
Natuurkunde	39
Nederlands	40
Spaans	41
Wiskunde A	42
Wiskunde B	43
BIJLAGE 1:	46
Voorlopig rooster Centraal Examen 2027 - EERSTE TIJDVAK	46
Voorlopig examenrooster Centraal Examen 2027 - TWEEDE TIJDVAK	46
BIJLAGE 2:	47
Overzicht van toegestane hulpmiddelen	47
BIJLAGE 3:	51
Herkansingsregeling schoolexamens (art. 6-9 uit het Examenreglement)	51
Artikel 6. Onderdelen SE	51
Artikel 7. Missen SE	53
Artikel 8. Inhaal-/herkansingsregeling SE	53
Artikel 9. Einde SE-periode	54
BIJLAGE 4:	55
Overgangsregeling 1 ^e jaar naar 2 ^e jaar	55
Certificatenroute na Havo 1 ^e jaar / doubleren	56

Alle afspraken die afwijken van de bepalingen in dit Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)/Programma van Toetsing en Bevordering (PTB), zijn ongeldig, tenzij deze schriftelijk zijn bevestigd door de voorzitter van de examencommissie.
Dit PTA is vastgesteld door de examencommissie van Vavo Haaglanden in september 2026.

Belangrijke mededelingen vooraf:

Algemene informatie

In dit PTA/PTB staat alles vermeld wat voor jou als student 1^e jaars Havo van belang is voor examinering.

Je doet in het eerste leerjaar het eerste deel van de schoolexamens van alle door jou gekozen vakken als deze vakken een tweejarig PTA hebben. Volgend schooljaar, het tweede leerjaar, rond je deze vakken af met de tweede helft van de schoolexamens en het centraal examen.

Er zijn ook vakken met een PTB. Dit betekent dat deze vakken geen schoolexamens hebben in het eerste jaar, maar toetsen die worden betrokken bij de overgangsregeling. Vakken met een PTB Voor elk vak vind je verderop in dit PTA/PTB de onderdelen van de schoolexamens. Uitzondering zijn de vakken Engels, filosofie, praktijkgericht programma maatschappij, praktijkgericht programma technologie en maatschappijleer in het 1e jaar en maatschappijwetenschappen in het 2e jaar die in één schooljaar kunnen worden afgerond.

Het PTA is leidend in de examinering; indien er verschillen zijn tussen de studiewijzer en het overeenkomstige PTA, dan zal het PTA leidend zijn.

Eindexamenprogramma Havo Engels en filosofie

In Engels volg je het 1-jarig examenprogramma in het eerste schooljaar van het tweejarig traject. Je doet dit schooljaar alle schoolexamens en het centraal examen. Onze school heeft vastgesteld dat de meeste leerlingen havo 1e jaar hiertoe in staat zijn. Het is een extra stimulans om alvast met schoolexamens en centraal examen in één schooljaar af te ronden. Normaal gesproken ben je hier twee schooljaren mee bezig. Als je havo Engels met een voldoende afrondt, betekent dat een verlichting van het eindexamenprogramma in het 2e jaar.

Maatschappijleer, PGP Maatschappij, PGP Technologie

Maatschappijleer is een schoolexamenvak, dat wil zeggen dat er alleen schoolexamens worden afgenomen. Maatschappijleer bevat drie schoolexamens en wordt in juni als schoolexamen afgerond.

Hetzelfde geldt voor de Praktijkgerichte Programma's Maatschappij en Technologie, welke worden afgerond in april.

Als je havo maatschappijleer, PGP Maatschappij of PGP Technologie met een voldoende afrondt, betekent dat een verlichting van het eindexamenprogramma in het 2^e jaar.

Rekenen, profielwerkstuk

Rekenen en profielwerkstuk zijn schoolexamenvakken. Er worden alleen schoolexamens voor afgenomen. Deze vakken volg je in het tweede jaar van het tweejarig traject, samen met 1-jarige Havo studenten. Omdat dit PTA jaarlijks wordt gemaakt zal dit PTA worden opgenomen in het 2^e jaar van het tweejarig traject.

Voor vragen

Mocht je nog vragen hebben, dan word je gevraagd deze direct te stellen aan de examencommissie. Vragen kunnen ook worden gesteld aan de heer Slootweg (examensecretaris).

Het afronden van het Schoolexamen (SE) Engels

Het volledige *Schoolexamen* (SE) Engels moet vóór of uiterlijk op **vrijdag 16 april 2027** afgesloten zijn. Alleen een volledig afgesloten PTA voor een examenvak geeft recht op deelname aan het Centraal Examen voor dat betreffende vak.

Op woensdag **21 april** ontvang je de 'ontvangstverklaring' met behaalde resultaten. Deze lijst controleer je bij ontvangst.

Op deze lijst kun je wijzigingen en eventuele vrijstellingen aangeven. Dit moet voor de start van het *Centraal Examen* (uiterlijk **22 april**) gebeurd zijn. Je levert deze lijst in bij het Examenbureau op de begane grond (0.201).

Wil je niets wijzigen, dan hoeft je niets te doen.

Na 22 april zijn er geen wijzigingen meer mogelijk. Dit betekent dat je vanaf dat moment deelneemt aan het Centraal Examen voor dat bepaalde vak en je kunt dan niet meer terugvallen op een eerder behaald cijfer (vrijstelling) van dat vak.

Op vrijdag **23 april** worden de behaalde **SE-resultaten** en alle ingebrachte **vrijstellingen** die vermeld staan in Osiris definitief vastgesteld en kunnen daarna **niet** meer gewijzigd worden. De resultaten van de vakken waar je centraal examen in doet, bepalen naast de ingebrachte vrijstellingen de uitslag van het examen.

N.B.: Indien het Schoolexamen na 16 april wordt afgesloten, bestaat de mogelijkheid dat de definitieve SE-cijferlijst niet op tijd kan worden verstrekt. Dit kan tot gevolg hebben dat je niet kan deelnemen aan het Centraal Examen (CE) voor vakken waarvan het PTA niet is afgesloten.

Overgangsregeling 1^e jaar naar 2^e jaar

Voor alle vakken die zonder CE in het 1^e jaar worden afgerond of in het 2^e jaar worden afgerond geldt dat alle PTA/PTB-onderdelen van het 1^e jaar uiterlijk op vrijdag 9 juli moeten zijn afgesloten om te kunnen worden betrokken bij de overgangsvergadering. Zie bijlage 4 voor de overgangsregeling.

Hulpmiddelen

Bij schriftelijke schoolexamens mag, **tenzij anders vermeld in het PTA/PTB**, gebruik worden gemaakt van het standaard hulpmiddelenpakket.

Vanuit school krijg je antwoordpapier en kladpapier aangeleverd bij het examen.

Je kan zelf de rest van de toegestane hulpmiddelen meenemen, bestaande uit:

- Blauwe en/of zwarte pen (niet uitwisbaar)
- tekenpotlood (voor het tekenen van grafieken)
- blauw en rood kleurpotlood (voor het tekenen van grafieken)
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- nietmachine
- geometrische driehoek
- vlakgum
- rekenmachine
- eendelig verklarend woordenboek Nederlands

Het gebruik van correctievloeistof of correctielint is niet toegestaan.

Voor de vakken natuurkunde, scheikunde en biologie is het gebruik van de Binas (7^e editie) toegestaan.

Bij de moderne vreemde talen is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal toegestaan.

Bij het vak Engels mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels-Engels te gebruiken naast een tweetalig woordenboek.

Woordenboeken en Binas bevatten geen aantekeningen of bladwijzers.

Bij wiskunde A en B is geen gewone rekenmachine toegestaan, maar alleen een grafische rekenmachine van het volgende type:

MERK	TYPE
Casio:	fx-CG50.
HP	HP Prime G2
Texas Instruments:	• TI-84 Plus CE-T • TI-84 Plus CE-T Python Edition • TI-Nspire CX II-T • TI-Nspire CX II-T CAS • TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS)
NumWorks:	De grafische rekenmachine van NumWorks met modelnummer op de achterkant van het apparaat gelijk aan N0110 of hoger (N0115, N0120, ...).

De grafische rekenmachine is voorzien van *minimaal* de volgende OS of firmware versie om deze te mogen gebruiken bij het schoolexamen:

- Casio: 3.50 of hoger
- HP Prime G2: 2.3 of hoger
- TI-84 Plus CE-T: 5.8.4 of hoger
- TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS): 4.5.5 of hoger
- TI-Nspire CX II-T (zowel versie met als zonder CAS): 6.3.0 of hoger
- Numworks: 19 of hoger

Voor het centraal examen wordt de juiste OS of firmwareversies, die een door het CvTE goedgekeurde examenstand hebben, uiterlijk in de vakspecifieke informatie bij de maartaanvulling op de vakspecifieke pagina op Examenblad gepubliceerd.

De student is zelf verantwoordelijk voor het meenemen van een opgeladen grafische rekenmachine en het installeren van de minimaal vereiste OS of firmware versie.

De toegestane hulpmiddelen voor het schoolexamen zijn gebaseerd op de toegestane hulpmiddelen van het centraal examen, zie bijlage 2.

Informatievoorziening

Alle informatie die het Examenbureau verstrekt gaat via de studentenmail van de kandidaten. De studentenmail is een mailadres die de kandidaten aan het begin van hun opleiding bij VAVO Haaglanden krijgen uitgereikt. Het missen van informatie die via de studentenmail is verstrekt, is geheel voor eigen risico van de kandidaat.

HOOFDSTUK 1: ROOSTER SCHOOLEXAMENS

1.1: Data examenjaar 2026-2027

Het toetsrooster voor de schoolexamenperiodes wordt minimaal twee weken voor de betreffende toetsweek beschikbaar gesteld via MIA. Het rooster van de mondelinge schoolexamens wordt via de docent opgesteld en verspreid in de online omgeving.

Bij het volgende hoofdstuk, stofomschrijving schoolexamens, kan je per vak zien in welke periode deze schoolexamens plaatsvinden.

Je bent het gehele schooljaar beschikbaar voor het afleggen van schoolexamens en herkansingen. Schoolexamens kunnen ook op een ander moment plaatsvinden dan jouw lessen.

De meest recente versie van het schoolexamenrooster is terug te vinden op MIA en hangt voorafgaand aan elke SE-periode op het whiteboard bij het Examenbureau/Administratie.

*De **lokaalindeling** wordt op de dag van het schoolexamen gepubliceerd op datzelfde whiteboard bij het Examenbureau en op Osiris/MyXedule.*

1.2: Data schoolexamens

Er zijn drie schoolexamenweken:

- SEP 1: maandag 2 t/m maandag 9 november
- SEP 2: maandag 11 t/m maandag 18 januari
 - Kijk- en luistertoetsen: 25 januari t/m 1 februari
- SEP 3: maandag 8 t/m maandag 15 maart
- SEP 4: maandag 7 t/m maandag 14 juni

1.3: Data inhalen

De mogelijkheden voor inhalen en herkansen zijn:

- Inhalen SEP 1: 23 t/m 27 november (na verkort lesrooster)
- Inhalen SEP 2 en SEP 3: 16 t/m 19 maart
- Inhalen SEP 4: 21 juni

1.4: Data herkansingen

- Aanvragen herkansen Engels SEP 1 t/m 3: uiterlijk donderdag 1 april voor 23:59:59
- Herkansen SEP 1 t/m 3 Engels: 7 t/m 9 april
- Aanvragen en herkansen overige vakken SEP 1 t/m 4: uiterlijk dinsdag 29 juni voor 23:59:59
- Herkansen SEP 1 t/m 4 overige vakken: 2 en 5 juli

HOOFDSTUK 2: STOFOMSCHRIJVING SCHOOLEXAMENS PTA

De toetsen uit het PTA zijn onderdeel van het schoolexamen.

De resultaten van de toetsen uit het PTA uit het eerste jaar van het tweejarig Havo traject zullen worden betrokken bij de overgangsvergadering aan het einde van het schooljaar.

Bij bevordering naar het tweede jaar van het tweejarig Havo traject zullen de resultaten van het schoolexamen uit het eerste jaar worden meegenomen.

Leeswijzer:

SEP = schoolexamenperiode

Type schoolexamen:

- SE = schriftelijk examen;
- MO = mondeling examen;
- PO = praktische opdracht;
- HD = handelingsdeel;
- PE = praktisch examen.

Vak	Aardrijkskunde	Traject: HAVO tweejarig
------------	-----------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP1	1	SE	Geografische benadering Mexico en de Verenigde Staten	Schriftelijk	10%	Ja	A1*, B1, B3
SEP2	2	SE	Geografische benadering Klimaten en landschappen op aarde Fysische geografie van het Middellandse Zeegebied	Schriftelijk	10%	Ja	A1*, C1, C2: 7a4, 7b1, 7b2
SEP3	3	SE	Geografische benadering Samenhangen en verschillen in de wereld	Schriftelijk	15%	Ja	A1*, B2
SEP4	4	SE	Geografische benadering Endogene en exogene processen Natuurlijke gevaren in het Middellandse Zeegebied	Schriftelijk	15%	Ja	A1*, C2: 7a1, 7a2, 7a3, C3

** subdomein A1: 'geografische benadering' wordt steeds geëxamineerd in combinatie met de vakinhoudelijke eindtermen.*

Vak: Aardrijkskunde	Traject: HAVO tweejarig
----------------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP 1	5	PO	Geografisch onderzoek naar de leefbaarheid van wijken in Den Haag Oriëntatie op studie en beroep	Praktisch	5%	Nee	A2, E2, E1:11b2, F
SEP 2	6	SE	Geografische benadering Sociale en fysische geografie van Brazilië	Schriftelijk	25%	Ja	A1*, D1, D2
SEP 3	7	SE	Geografische benadering Watervraagstukken in Nederland Stedelijke en landelijke vraagstukken in Nederland	Schriftelijk	20%	Ja	A1*, E1: 11a1, 11a2, 11b1

** subdomein A1: 'geografische benadering' wordt steeds geëxamineerd in combinatie met de vakinhoudelijke eindtermen.*

Opmerkingen m.b.t. SE 5 (PO): -De PO moet worden ingeleverd in de vorm van een schriftelijk verslag -De PO kan thuis of eventueel in het OLC worden gemaakt (thuisopdracht)	Inlevermoment: Week 40 Extra inlevermoment: Week 41
--	--

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A1	Geografische vaardigheden
B2	Wereld
C2	Aarde
D1	Brazilië
E1	Leefomgeving

Vak	Bedrijfseconomie	Traject: HAVO tweejarig
------------	-------------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP1	1	SE	Basisvaardigheden Balans, winst-en- verliesrekening en liquiditeit Verzekeringen, studeren en sparen. Sparen en beleggen	Schriftelijk	10%	Ja	A B
SEP2	2	SE	Enkelvoudig en samengestelde interest Woning Familie Organisatie en maatschappij Eigen onderneming? Keuze rechtsvorm	Schriftelijk	10%	Ja	B
	7	PO1	Sparen bij een bank	Schriftelijk	5%	Nee	B H
SEP3	3	SE	Organisaties en management Communicatieproces Arbeidsrecht Personeelsbeleid	Schriftelijk	10%	Ja	C
SEP4	4	SE	Vermogen Investeringsanalyse en financiering Marketingbeleid Product en prijs Plaats en promotie	Schriftelijk	15%	Ja	D E

Opmerkingen m.b.t. PO1 Sparen bij een bank Een vergelijkingsonderzoek uitvoeren naar de ontwikkeling van het spaarsaldo.	Inlevermoment: Week 51 uiterlijk vrijdag 18-12-2026 Inhaalmoment: Week 01 uiterlijk vrijdag 08-01-2027
---	---

Vak: Bedrijfseconomie	Traject: HAVO tweejarig
------------------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP2	5	SE	Kostensoorten Break-evenanalyse Resultaten, belastingen en winstverdeling Accrual-accounting en matchingprincipe Interne verslaggeving Financiële planning	Schriftelijk	25%	Ja	F
	8	PO	Het opzetten van een onderneming	Schriftelijk	5%	Nee	B
SEP3	6	SE	Externe verslaggeving Regels balans Regels winst-en-verliesrekening Kengetallen	Schriftelijk	20%	Ja	G

Opmerkingen m.b.t. PO 2: De praktische opdracht (PO) is een verplicht onderdeel van het schoolexamen met een weging van 10% en wordt buiten de les uitgevoerd. De kandidaat levert een start-, een werk- en een einddocument in, alsmede een (PowerPoint)presentatie. Deze documenten worden in een Word bestand geüpload bij de betreffende opdracht in Teams. De kandidaat krijgt voor het uitvoeren van de opdracht een instructieformulier en een scorelijst (in Teams beschikbaar). Het instructieformulier geeft een gedetailleerde beschrijving van de PO. De scorelijst geeft inzicht in de te beoordelen aspecten van de in te leveren documenten. Documenten inleveren na de reguliere deadlines zorgt ervoor dat de punten die te verkrijgen zijn voor het op tijd inleveren, niet toegekend worden. Het eindcijfer van deze PO wordt berekend door de totale score te delen door 10, afgerond op 1 decimaal. De PO mag individueel of in tweetallen uitgevoerd worden.	Deadlines PO: volgen in '27-'28 Inhaalmoment: alle documenten week 03 vrijdag 22-01-2027 Documenten die na het inhaalmoment worden aangeleverd, worden niet beoordeeld
--	---

<i>CENTRAAL EXAMEN</i>	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A	Vaardigheden
B	Van persoon naar rechtspersoon
C2	Personeelsbeleid
D2	Financieren
E2	Marketingbeleid
F	Financieel beleid
G	Verslaggeving

Vak	Biologie	Traject: HAVO tweejarig
------------	-----------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	SE 1	SE	Inleiding in de biologie & Cellen Voortplanting Vaardigheden	Schriftelijk	10%	Ja	A5, A11, A13, A14 M2, M6, O6, O8, O9 A
	SE 4	PO	Osmose- en microscopiepractica	Praktisch	5%	Nee	A (A5/A8/A14), M2
SEP 2	SE 2	SE	Genetica Evolutie Vaardigheden	Schriftelijk	10%	Ja	A13, M3, M7, M8, P4, A
SEP 3	SE 5	PO	Veldwerk	Praktisch	5%	Nee	A (A9/A10 / A12), P1, P2, P3, P5
SEP 4	SE 3		Ecologie en milieu Regeling Waarneming en Gedrag Vaardigheden	Schriftelijk	20%	Ja	A12, P1, P2, P3, P5, O2, O4, O5, O7, A

Opmerkingen m.b.t. PO 1: PO 1 osmosepractica: Deze practica worden tijdens de les uitgevoerd in september/oktober. Het betreft twee praktijklessen. Tijdens de lessen worden schriftelijke vragen en opdrachten uitgewerkt en die werkbladen worden aan het eind van de praktijkles ingenomen. <u>Toegestane hulpmiddelen:</u> BvJ boek H4A, BINAS 7^e editie, liniaal/geodriehoek, en een gewone rekenmachine	Afnamemoment: Week 40 of 41 Inhaalmoment: Week 42
Opmerkingen m.b.t. PO 2: Deze veldopdracht wordt (grotendeels) uitgevoerd tijdens een gezamenlijke excursie naar de duinen. <u>Toegestane hulpmiddelen:</u> BvJ boek H4B, telefoon met determinatieapps, internet Over beide PO's wordt in de loop van het schooljaar aanvullende informatie verstrekt (plaats, tijd, inleverdatum en beoordelingscriteria).	Afnamemoment: Toetsweek 3 Inhaalmoment: Week 24, 25 of 26

Vak: Biologie	Traject: HAVO tweejarig
----------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	SE 6	SE	Stofwisseling DNA Vaardigheden	Schriftelijk	20%	Ja	M2, O1 M1, M3, M4, M5 A
SEP 3	SE 7	SE	Vertering Transport Gaswisseling & uitscheiding Afweer Vaardigheden	Schriftelijk	30%	Ja	O1, O2, O3 A

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A	Vaardigheden
M2 O1 O2 O3 P1	Zelfregulatie Stofwisseling van de cel; Stofwisseling van het organisme; Zelfregulatie van het organisme; Afweer van het organisme; Regulatie van ecosystemen
M3	Zelforganisatie Zelforganisatie van cellen
P3	Interactie Interactie in ecosystemen
M7	Reproductie Erfelijke eigenschap
M8 P4	Evolutie Selectie Soortvorming

Vak	Economie	Traject: HAVO tweejarig
-----	----------	-------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP 1	1	SE	Thema: Schaarste, Ruil en Levensloop Schaarste & Ruil Levensloop	Schriftelijk	10%	Ja	B, C E, G A*
SEP 2	2	SE	Thema: Markt Markt Vraag & Aanbod	Schriftelijk	10%	Ja	D1,2,3,6 ,7 A*
SEP 3	6	PO	Praktische opdracht: Onderzoek naar een actueel economisch thema	Praktisch	5%	Nee	J
SEP 4	3	SE	Thema: Markten en concurrentie Markt: <i>Marktvormen en Overheid</i> Samenwerken & Onderhandelen	Schriftelijk	25%	Ja	D4, 5, 8 F A*

*) het domeinen A wordt in alle schoolexamens in combinatie met andere domeinen getoetst

Opmerkingen m.b.t. PO 1 (MO/PO/HD/PE): <i>Het niet deelnemen aan de PO en/of niet tijdig inleveren van de opdracht is een onregelmatigheid. De examencommissie besluit wat de consequentie is.</i>	Afnamemoment: Week 7 Inhaalmoment: Week 11
--	---

Vak: Economie	Traject: HAVO tweejarig
----------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP 1	4	SE	Welvaart Conjunctuur Arbeidsmarkt	Schriftelijk	25%	Kies een item.	H1, I I D9, H4, K A*
SEP 2	7	PO	Experiment of opdracht	Praktisch	5%	Ja	J
SEP 3	5	SE	Ongelijkheid en herverdeling Internationale economie	Schriftelijk	20%	Ja	H3 H2 A*

*) het domeinen A wordt in alle schoolexamens in combinatie met andere domeinen getoetst

Opmerkingen m.b.t. PO 1: <i>Het niet deelnemen aan de PO en/of niet tijdig inleveren van de opdracht is een onregelmatigheid. De examencommissie besluit wat de consequentie is.</i>	Afnamemoment: Week 50 Inhaalmoment: Week 3
--	---

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A, D, E, F, G, H, I	Vaardigheden Concept Markt Concept Ruilen over de tijd Concept Samenwerken en onderhandelen Concept Risico en informatie Concept Welvaart en groei Concept Goede tijden, slechte tijden

Vak	Engels	Traject: HAVO Tweejarig
------------	---------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS Eenjarig vak (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP 1	1	SE	Schrijfvaardigheid Inhoud: Formele brief, ERK-niveau B1	Schriftelijk	25%	Ja	D + F
SEP 2	2	SE	Literatuur	Schriftelijk	25%	Ja	E
SEP 2	3	SE	Kijk- en Luistervaardigheid, ERK-niveau B2	Schriftelijk	25%	Nee	B
SEP 3	4	MO	Spreekvaardigheid en gespreksvaardigheid, ERK-niveau B1+	Mondeling	25%	Nee	C

Opmerkingen m.b.t. SE 4 (Spreekvaardigheid en gespreksvaardigheid): Rooster wordt door de docent gemaakt en digitaal gedeeld per schoolmail en Teams.	Afnamemoment: Week 7 + 9 Inhaalmoment: Week 11 + 12
---	--

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A	Leesvaardigheid: teksten en vragen, ERK-niveau B2

Vak	Filosofie	Traject: HAVO Tweejarig
------------	------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	1	SE	Ethiek Cogito H2 + stencils	Schriftelijk	5 %	Ja	C 2, 3
SEP 2	2	SE	Sociale filosofie Cogito H3 + stencils	Schriftelijk	10 %	Ja	D 2, 3
SEP 3	3	PO	Antropologie Stencils	Schriftelijk	10 %	Nee	A 1, 2, 3
SEP 4	4	SE	Antropologie Cogito H1 + stencils Filosofie van het Ik	Schriftelijk	15 %	Ja	B 2, 3

Opmerkingen m.b.t. SE 3: PO wordt in de toetsweek individueel gemaakt. Tijdsduur: 2,5 uur	Afnamemoment: Toetsweek periode 3 Inhaalmoment: Inhaal periode 3
---	---

Vak: Filosofie	Traject: HAVO tweejarig
-----------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
SEP 1	5	SE	1. Syllabus 2026 Inleiding, kwestie 1 2. Verplichte domeinen: Ethiek/Wijsgerige antropologie	Schriftelijk	20 %	Ja	B1 C1
SEP 2	6	SE	1. Stof SE1 wordt als bekend verondersteld 2. Syllabus 2026 Inleiding, kwestie 2 en 3 3. Sociale filosofie	Schriftelijk	20 %	Ja	D1
SEP 3	7	SE	1. Stof SE1 en SE2 wordt als bekend verondersteld 2. Syllabus 2026 kwestie 4 en 5 Herhaling domeinen	Schriftelijk	20 %	Ja	C 3 D 2 A 3

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A	Subdomein A1: Argumentatieve vaardigheden Subdomein A2: Onderzoeksvaardigheden en benaderingswijzen Subdomein A3: Oriëntatie op studie en beroep
B	Domein B Wijsgerige Antropologie Subdomein B1: Centrale begrippen Subdomein B2: Lichaam, geest en emotie Subdomein B3: De mens als redelijk wezen
C	Domein C: Ethiek Subdomein C1: Centrale begrippen Subdomein C2: Het goede leven Subdomein C3: Integriteit en verantwoordelijkheid
D	Domein D: Sociale filosofie Subdomein D1: Centrale begrippen Subdomein D2: Schaarste, begeerte en macht Subdomein D3: Ideologie

Vak	Geschiedenis	Traject: HAVO tweejarig
------------	---------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	1	SE	Tijdvak 1 t/m 4	Schriftelijk	5%	Nee	AB
SEP 2	2	SE	Tijdvak 5 t/m 7	Schriftelijk	15%	Ja	AB
SEP 3	3	PO	Tijdvak 6 t/m 8	Praktisch	5%	Ja	ABE
SEP 4	4	SE	Tijdvak 8 t/m 10; Parlementaire democratie	Schriftelijk	25%	Ja	ABD

Opmerkingen m.b.t. SE 3 (PO): Door middel van een onderzoeksopdracht in Den Haag ontwikkelen leerlingen vaardigheden zoals bronanalyse, kritisch denken en historisch redeneren, terwijl ze ook inzicht krijgen in hoe deze kennis en vaardigheden worden gebruikt in studies en beroepen binnen het historische werkveld. Deze onderzoeksopdracht wordt grotendeels uitgevoerd tijdens de gezamenlijke excursie naar de binnenstad. Over de PO wordt in de loop van het schooljaar aanvullende informatie verstrekt aan de student (plaats, tijd, inleverdatum en beoordelingscriteria).	Afnamemoment: Week 10 Inhaalmoment: Week 25
--	---

SCHOOL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A	Historisch besef
B	Oriëntatiekennis: tijdvak 1 t/m 10
D	Geschiedenis van de rechtsstaat en van de parlementaire democratie
E	Oriëntatie op studie en beroep

Vak: Geschiedenis	Traject: HAVO tweejarig
--------------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 2	5	SE	Thema: het Britse Rijk (1585-1900) Thema: Duitsland in Europa (1918-1991) Deel 1	Schriftelijk	25%	Ja	ABC
SEP 3	6	SE	Thema: Duitsland in Europa (1918-1991) Deel 2 Thema: Nederland en dekolonisatie (1948-2008)	Schriftelijk	25%	Ja	ABC

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A B	Historisch besef Oriëntatiekennis: tijdvak 5 t/m 10 Historische contexten: - Duitsland in Europa 1918-1991 - Nederland 1948-2008 - Britse Rijk, 1585-1900

Vak	Maatschappijleer	Traject: HAVO Tweejarig
------------	-------------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 <i>Eenjarig vak (2026-2027)</i>							
SEP	SE	type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domei n
SEP 1	1	SE	Vaardigheden	Schriftelijk	20%	Ja	A
SEP 2	2	SE	Rechtsstaat	schriftelijk	30%	Ja	B
SEP 3	3	SE	Parlementaire democratie	Schriftelijk	30%	Ja	C
SEP 4	4	SE	Pluriforme samenleving; Verzorgingsstaat.	Schriftelijk	20%	Ja	D en E

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
NVT	Het vak maatschappijleer wordt niet geëxamineerd met een Centraal Examen. Het vak wordt bij VAVO Haaglanden afgesloten met twee schoolexamens.

Vak	Maatschappijwetenschappen	Traject: HAVO Tweejarig
------------	----------------------------------	--------------------------------

Het PTA maatschappijwetenschappen volgt in schooljaar 2027-2028. Dit eenjarige vak wordt in dat schooljaar afgenomen volgens het PTA dat gelijk is aan Havo eenjarig traject.

Vak	Praktijkgericht programma (pgp) Maatschappij	Traject: HAVO tweejarig
------------	---	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS <i>Eenjarig vak (2026-2027)</i>							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	1	PO	Praktische en realistische opdracht van bedrijf of organisatie	Praktisch	25%	Nee	A-D
SEP 2	2	PO	Praktische en realistische opdracht van bedrijf of organisatie	Praktisch	35%	Nee	A-D
SEP 3	3	PO	Praktische en realistische opdracht van bedrijf of organisatie	Praktisch	40%	Nee	A-D

Opmerkingen m.b.t. SE 1 (PO): Ontwikkel een advies en prototype voor een bedrijf of organisatie.	Inlevermoment: Week 44
Opmerkingen m.b.t. SE 2 (PO): Ontwikkel een advies en prototype voor een bedrijf of organisatie.	Inlevermoment: Week 1
Opmerkingen m.b.t. SE 3 (PO): Ontwikkel een advies en prototype voor een bedrijf of organisatie.	Inlevermoment: Week 9

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
	Er is voor dit vak geen Centraal Examen.

Vak	Praktijkgericht programma (pgp) Technologie	Traject: HAVO tweejarig
------------	--	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS Eenjarig vak (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkan s-baar	Domein
SEP 1	1	PO	Praktische en realistische opdracht van bedrijf of organisatie	Praktisch	25%	Nee	A-D
SEP 2	2	PO	Praktische en realistische opdracht van bedrijf of organisatie	Praktisch	35%	Nee	A-D
SEP 3	3	PO	Praktische en realistische opdracht van bedrijf of organisatie	Praktisch	40%	Nee	A-D

Opmerkingen m.b.t. SE 1 (PO): Ontwikkel een advies en prototype voor een bedrijf of organisatie.	Inlevermoment: Week 44
Opmerkingen m.b.t. SE 2 (PO): Ontwikkel een advies en prototype voor een bedrijf of organisatie.	Inlevermoment: Week 1
Opmerkingen m.b.t. SE 3 (PO): Ontwikkel een advies en prototype voor een bedrijf of organisatie.	Inlevermoment: Week 9

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
	Er is voor dit vak geen Centraal Examen.

Onderdeel	Profielwerkstuk (PWS)	Traject: HAVO tweejarig
-----------	-----------------------	-------------------------

Het PTA profielwerkstuk volgt in schooljaar 2027-2028. Dit eenjarige vak wordt in dat schooljaar afgenomen volgens het PTA dat gelijk is aan Havo eenjarig traject.

Vak	Rekenen – 3F	Traject: HAVO tweejarig
------------	---------------------	--------------------------------

Het PTA rekenen volgt in schooljaar 2027-2028. Dit eenjarige vak wordt in dat schooljaar afgenomen volgens het PTA dat gelijk is aan Havo eenjarig traject.

Vak	Scheikunde	Traject: HAVO tweejarig
------------	-------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	1	SE	Scheiden en reageren ; Bouwstenen van stoffen	Schriftelijk	5 %	Ja	A B1 B2 C2 C3 C6
SEP 2	2	SE	Stoffen en reacties; Moleculaire stoffen	Schriftelijk	10 %	Ja	A B1 t/m B5 C1 C2 E1
SEP 3	3	SE	Zouten; Koolstofchemie	Schriftelijk	15 %	Ja	B1 t/m B4 C1 C4 C8 D4 G1
SEP 4	4	SE	Zuren en basen (zonder de reactievergelijkingen van zuur-base-reacties en zonder de titratieberekeningen)	Schriftelijk	20 %	Ja	A B1 C1 C2 C4 D4 E1

Vak: Scheikunde	Traject: HAVO tweejarig
------------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	5	SE	Zuur-base-reacties Reactie-energie Redoxreacties	Schriftelijk	25 %	Ja	B1 C1 C2 C3 F3
SEP 3	6	SE	Kunstmatige polymeren Biochemie Duurzaamheid	Schriftelijk	25 %	Ja	B2 B4 B5 C1 C2 C5 C7 C8 D1 D2 E1 E2 E3 F1 F2 F4 F5 G1 G2 G3 G4 G5

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
B1 t/m B5 C1 C2 C3 C6 C7 C8 D1 D3 E1 F1 F3 G1 G2	Alles uit het 4 ^e en 5 ^e klas boek behalve de toepassingen van de neerslagreacties en de evenwichten

Vak	Tekenen	Traject: HAVO tweejarig
------------	----------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	1	PE 1	Praktisch Examen 1, diverse werkstukken met theoretische onderbouwing	Praktisch *	8%	Nee	B
SEP 2	2	PE 2	Praktisch Examen 2, diverse werkstukken met theoretische onderbouwing	Praktisch *	7%	Nee	B
	3	SE 1	Theorie periode 1 en 2 Kunstbeschouwing en -geschiedenis Basis Beeldende Begrippen Kunstboek: Hedendaagse kunstenaars + 19 ^e eeuw	Schriftelijk	5%	Ja	A/C
SEP 3	4	PE 3	Praktisch Examen 3, diverse werkstukken met theoretische onderbouwing	Praktisch *	7%	Nee	B
SEP 4	5	PE 4	Praktisch Examen 4, Diverse werkstukken - schetsvaardigheden	Praktisch *	5%	Nee	B

6	SE 2	Theorie periode 3 en 4 Kunstbeschouwing en -geschiedenis Basis Beeldende Begrippen Kunstboek: Modernisme N.B. Kennis voorgaande periodes wordt verondersteld bekend te zijn en is inhoudelijk cumulatief.	Schriftelijk	8%	Ja	A/C
---	------	--	--------------	----	----	-----

Opmerkingen m.b.t. PE 1 t/m 4: * Werkstukken – inleveren - Zijn enkel op school gemaakt op door school gemarkeerd papier. - Zijn authentiek (met bronvermelding: aangeven in de verslaglegging). - Er kan door de student tijdens Open Atelier gemiste werktijd worden ingehaald en/of extra op school gewerkt worden. - Bij het missen van het inlevermoment dient de student met de vakdocent contact te leggen en te onderhouden over het in te halen werk.	Inlevermoment PE1: Week 42, in de praktijkles. Inhaalmoment PE1: Week 44, tijdens Open Atelier. Inlevermoment PE2: Week 51, in de praktijkles. Inhaalmoment PE2: Week 1, tijdens Open Atelier. Inlevermoment PE3: Week 7, in de praktijkles. Inhaalmoment PE3: Week 9, tijdens Open Atelier. Inlevermoment PE4: Week 21, in de praktijkles. Inhaalmoment PE4: Week 22, tijdens Open Atelier.
--	--

Vak: Teken	Traject: HAVO tweejarig
-------------------	--------------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 2 (2027-2028)							
SEP	SE	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
SEP 1	7	PE 5	Praktisch Examen 5, diverse werkstukken met theoretische onderbouwing	Praktisch *	10%	Nee	B
	8	SE 3	Theorie periode 1 Kunstbeschouwing en -geschiedenis Basis Beeldende Begrippen Kunstboek: Barok N.B. Kennis voorgaande periodes wordt verondersteld bekend te zijn en is inhoudelijk cumulatief.	Schriftelijk	10%	Ja	A/C
SEP 2	9	PE 6	Praktisch Examen 6, diverse werkstukken met theoretische onderbouwing	Praktisch *	10%	Nee	B
	10	PO	PO 1 Beeldende Begrippen Toepassen	Schriftelijk **	10%	Nee	A/C
SEP 3	11	PE 7	Praktisch Examen 7, diverse werkstukken met theoretische onderbouwing	Praktisch *	10%	Nee	B
	12	SE 4	Theorie periode 2 en 3 Kunstbeschouwing en -geschiedenis Basis Beeldende Begrippen Kunstboek: Postmodernisme CSE Thema Kunst Verandert! N.B. Kennis voorgaande periodes wordt verondersteld bekend te zijn en is inhoudelijk cumulatief.	Schriftelijk	10%	Ja	A/C

Opmerkingen m.b.t. PO 1: De PO wordt individueel gemaakt, thuis en/of tijdens atelieruren. De PO is niet herkansbaar. ** <i>De opdracht, het inlever- en inhaalmoment volgen in schooljaar 2027-2028.</i>	Inlevermoment PO1: Week ** Inhaalmoment PO1: Week **
Opmerkingen m.b.t. PE 5 t/m 7: * Werkstukken – inleveren - Zijn enkel op school gemaakt op door school gemarkeerd papier. - Zijn authentiek (met bronvermelding: aangeven in de verslaglegging). - Er kan door de student tijdens Open Atelier gemiste werktijd worden ingehaald en/of extra op school gewerkt worden. - Bij het missen van het inlevermoment dient de student met de vakdocent contact te leggen en te onderhouden over het in te halen werk. *** <i>De exacte inleverdata en inhaaldata volgen in schooljaar 2027-2028.</i>	Inlevermoment PE5: Week ***, in de praktijkles. Inhaalmoment PE5: Week ***, tijdens Open Atelier. Inlevermoment PE6: Week ***, in de praktijkles. Inhaalmoment PE6: Week ***, tijdens Open Atelier. Inlevermoment PE7: Week ***, in de praktijkles. Inhaalmoment PE7: Week ***, tijdens Open Atelier.

CENTRAAL EXAMEN	
Domeinnummer	Stofomschrijving
A	Voor het examenjaar 2028 geldt het examenthema Kunst verandert! Het examen heeft betrekking op de periode van het romaans (voor zover relevant voor de kunst van de 19e, 20e en 21e eeuw) tot heden, met nadruk op de periode vanaf 1800. Kunst, architectuur en vormgeving vanaf het neoclassicisme in de 19e eeuw komen derhalve in het examen aan de orde. Daarbij wordt in het examen 2028 aandacht besteed aan een periode voor 1800: de Barok. Vaktheorie Subdomein A1: Beschrijven, onderzoeken en interpreteren Subdomein A2: Beschouwen

HOOFDSTUK 3: STOFOMSCHRIJVING TOETSEN PTB

De toetsen van het PTB maken geen deel uit van het schoolexamen. Als een student wordt bevorderd naar het tweede leerjaar van het tweejarig Havo traject zal dit vak in het tweede leerjaar worden gevolgd volgens het PTA van het eenjarig Havo traject van dat schooljaar.

De resultaten van het PTB worden betrokken bij de overgangsvergadering aan het einde van het schooljaar.

Leeswijzer:

TW = Toetsweek

Type toets:

- ST = schriftelijke toets;
- PT = praktische toets;
- MT = mondelinge toets.

Vak	Duits	Traject: HAVO tweejarig
------------	--------------	--------------------------------

TOETSEN LEERJAAR 1 (2026-2027)							
TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
1	1	ST	Neue Kontakte Kapitel 1: woorden, grammatica en leesvaardigheid.	Schriftelijk	20%	Ja	A, D
2	2	ST	Neue Kontakte Kapitel 2: woorden, grammatica en schrijfvaardigheid.	Schriftelijk	20%	Ja	D
3	3	ST	Neue Kontakte Kapitel 3: woorden, grammatica en leesvaardigheid.	Schriftelijk	15%	Ja	A, D
	4	ST	Kijk- en luistervaardigheid ERK-niveau A2	Schriftelijk	15%	Nee	B
4	5	ST	Neue Kontakte Kapitel 4: woorden, grammatica en schrijfvaardigheid.	Schriftelijk	15%	Ja	D
	6	MT	Gespreksvaardigheid ERK-Niveau A2	Mondeling	15%	Nee	C

Vak	Frans	Traject: HAVO tweejarig
-----	-------	-------------------------

TOETSEN LEERJAAR 1 (2026-2027)							
TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
1	1	ST	Voortgangstoets unité 1 en 2 Libre Service: grammatica, woorden, lezen, schrijven	Schriftelijk	20%	Ja	A-E
2	2	ST	Kijk- en luistertoets ERK niveau A2	Schriftelijk	10%	Nee	B
	3	ST	Voortgangstoets unité 3 en 4 Libre Service: grammatica, woorden, lezen, schrijven	Schriftelijk	20%	Ja	A-E
3	4	MT	Cultuurbewustzijn	Mondeling	10%	Nee	C
	5	ST	Voortgangstoets unité 5 Libre Service: grammatica, woorden, lezen, schrijven	Schriftelijk	20%	Ja	A-E
4	6	ST	Voortgangstoets unité 6 Libre Service: grammatica, woorden, lezen, schrijven	Schriftelijk	20%	Ja	A-E

Opmerkingen m.b.t. Toets 4 (MT): in de les.	Afnamemoment: Week 9 Inhaalmoment: Week 11
---	---

Vak	Natuurkunde	Traject: HAVO tweejarig
------------	--------------------	--------------------------------

TOETSEN LEERJAAR 1 (2026-2027)							
TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
1	1	ST	Basisvaardigheden Beweging	Schriftelijk	25 %	Ja	A, C1
2	2	ST	Krachten Krachtwetten	Schriftelijk	25 %	Ja	C1
3	3	ST	Warmte en temperatuur Optica	Schriftelijk	25 %	Ja	H D1 D2 B3
4	4	ST	Elektriciteit	Schriftelijk	25 %	Ja	G1

Vak	Nederlands	Traject: HAVO tweejarig
-----	------------	-------------------------

TOETSEN LEERJAAR 1 (2026-2027)							
TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
1	1	ST	Schrijfvaardigheid	Schriftelijk	25%	Nee	C
2	2	ST	Literatuur	Schriftelijk	25%	Nee	E
3	3	MT	Spreekvaardigheid	Praktisch	25%	Nee	B
4	4	ST	Leesvaardigheid	Schriftelijk	25%	Nee	A
HD	5	PT	Literatuurdossier	Schriftelijk	0% O/V/G	Nee	E

Opmerkingen m.b.t. Toets 3: over nader te bepalen onderwerp, studenten krijgen hier nog informatie over via studiewijzer.	Afnamemoment: Week 6 t/m 9 Inhaalmoment: Week 10 t/m 11
---	--

Vak	Spaans	Traject: HAVO tweejarig
-----	--------	-------------------------

TOETSEN LEERJAAR 1 (2026-2027)

TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
1	1	ST	Con Gusto HS1 + HS2 (Grammatica, comunicación y vocabulario, lezen)	Schriftelijk	25%	Ja	A, D
2	2	ST	Con Gusto HS3 + HS5 (Grammatica, comunicación y vocabulario, schrijven)	Schriftelijk	25%	Ja	A, D
3	3	MT	Spreek- en gespreks- vaardigheid A1 (Con Gusto HS6 + 7)	Mondeling	20%	Nee	C
4	4	ST	Eindtoets niveau A1+ (grammatica, vocabulaire, lezen, schrijven)	Schriftelijk	30%	Ja	A, D

Opmerkingen m.b.t. Toets 3 (MT):

In periode 3 houd je een korte presentatie en voer je een kort gesprek in het Spaans. Om deel te nemen aan het mondeling, moet je je inschrijven bij je docent. Tijdsduur: circa 15 minuten.

Afnamemoment:

week 10 (8-12 mrt)

Inhaalmoment:

week 12 (16-19 mrt)

Overige opmerkingen:

Tijdens afname van TW1, TW2, TW4 zijn woordenboeken niet toegestaan.

Vak	Wiskunde A	Traject: HAVO tweejarig
-----	------------	-------------------------

TOETSEN BASIS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkans- baar	Domein
1	1	ST	Basisvaardigheden Grafische Rekenmachine Basisvaardigheden algebra Lineaire verbanden	Schriftelijk	15%	Ja	A B C
2	2	ST	Rekenen en groei Algebra Exponentiele verbanden Grafische Rekenmachine	Schriftelijk	20%	Ja	A B C
3	3	ST	Lineaire en exponentiele verbanden Formules en variabelen Grafische Rekenmachine	Schriftelijk	35%	Ja	A C
4	4	ST	Statistiek Grafische Rekenmachine	Schriftelijk	30%	Ja	A E

Vak	Wiskunde B	Traject: HAVO tweejarig
-----	------------	-------------------------

SCHOOLEXAMENS LEERJAAR 1 (2026-2027)							
TW	Toets	Type	Stofomschrijving	Toetsvorm	Weging	Herkansbaar	Domein
1	1	ST	Algebra: • Herleiden, haakjes wegwerken, breuken, machten (G&R Ed 13 Overstapdeel vmbo naar havo, H2) Meetkunde: • Gelijkvormigheid (G&R Ed 13 3HV, H2+6) • Goniometrische verhoudingen (G&R Ed 13 3HV, H2+6)	Schriftelijk	15 %	Ja	A C
2	2	ST	Algebra • Wortels herleiden, ontbinden in factoren, merkwaardige producten. (G&R Ed 13 Overstapdeel vmbo naar havo, H2) Meetkunde: • Sinusregel en Cosinusregel (G&R Ed 13 havo B dl1, H3) Analyse: • Lineaire vormen, formules en vergelijkingen, lineaire ongelijkheden en stelselvergelijkingen (G&R Ed 13 Overstapdeel vmbo naar havo, H3+4+5. G&R Ed 13 havo B dl1, H1)	Schriftelijk	20%	Ja	A C D

			Grafische rekenmachine: • Basisvaardigheden				
3	3	ST	Analyse: • Kwadratische vormen, functies en vergelijkingen (G&R Ed 13 Overstapdeel vmbo naar havo, H7+8+9. G&R Ed 13 havo B dl1, paragraaf 1.5, 4.1 en 4.2) Algebra: • Herhaling algebra periode 1 en 2. Goniometrie • Graden/Radialen, eenheidscirkel en formules sinusoïden (G&R Ed 13 havo B dl 2, H8.1 en H8.2) Grafische rekenmachine: • basisvaardigheden	Schriftelijk	30 %	Ja	A B C D
4	4	ST	Meetkunde: • Lijnen en hoeken, afstanden bij punten en lijnen, cirkelvergelijkingen (G&R Ed 13 havo B dl 2, H7) Analyse: • Raaklijnen, helling grafieken en differentiëren (G&R Ed 13 havo B dl 1, H2) • Gebroken functies, wortelfuncties, machten met negatieve en gebroken exponenten, exponentiele functies, logaritmen	Schriftelijk	35 %	Ja	A B C D

			(G&R Ed 13 havo B dl 2, H5) Algebra: • Herhaling algebra periode 1 en 2. Grafische rekenmachine: • Basisvaardigheden				
--	--	--	---	--	--	--	--

BIJLAGE 1:

Voorlopig rooster Centraal Examen 2027 - EERSTE TIJDVAK

Datum	Tijd	Vak	Toegestane hulpmiddelen (naast het basispakket)
Di 25 mei	13:30 – 16:00	Engels	Woordenboek N-E/E-N

In het geval de geheimhouding van de examens geschonden is of afname niet mogelijk is, treedt het 'Continuïteitsplan' in werking. In een uiterst geval kunnen één of meer centrale examens worden uitgesteld en kunnen het eerste en tweede tijdvak zich uitstrekken tot en met 10 juli 2027. Dringend advies: geen vakantie plannen direct na afloop van het Centraal Examen. Doe je dit toch dan zijn de gevolgen voor eigen rekening.

Verificatie en uitslagdag n.a.v. CE1 is op **woensdag 16 juni**.

Voorlopig examenrooster Centraal Examen 2027 - TWEEDE TIJDVAK

Het tweede tijdvak (CE2) vindt plaats op **dinsdag 22 t/m dinsdag 29 juni**.

Het rooster hiervan is op het moment dat dit PTA wordt opgesteld nog niet door het CVTE vrijgegeven.

De datum van het examen in de zogenaamde aangewezen vakken, dat wordt afgenomen door de Staatsexamencommissie, zal op **donderdag 24 juni** plaatsvinden. Welke vakken hieronder vallen wordt bekend gemaakt in april. Rooster en aangewezen vakken zijn na bekendmaking te raadplegen via examenblad.nl.

Verificatie en uitslagdag n.a.v. CE2 is op **dinsdag 6 juli**.

BIJLAGE 2

Overzicht van toegestane hulpmiddelen

1. Het standaard basispakket

Het standaard basispakket bij alle centrale examens bevat:

- schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier
- tekenpotlood
- blauw en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- nietmachine
- geometrische driehoek
- vlakgum
- rekenmachine

2. Gewone rekenmachine

Bij de vakken zonder grafische rekenmachine mag een eenvoudige rekenmachine gebruikt worden waarop *basisbewerkingen* kunnen worden uitgevoerd. De rekenmachine moet over de volgende *basisbewerkingen* beschikken: grondbewerkingen $+$, $-$, $\times$, $\div$; x^2 en $\sqrt{\quad}$; $1/x$ of x^{-1} en xy ; $\sin/\cos/\tan$ en hun inversen; π ; $10\log$ (en $\log$) en $\ln$ (en e^x).

Rekenmachines die over al deze *basisbewerkingen* beschikken zijn:

Casio fx-82MS, HP10S+, TI30XB(S)

Wat zijn geen basisbewerkingen:

- Het oplossen van (stelsels van) vergelijkingen
- Het numeriek integreren en differentiëren van functies
- Rekenen met verhoudingen
- Berekeningen maken met micro, kilo, ...
- Gebruiken van wetenschappelijke constanten
- Werken in een spreadsheet
- Programmeren
- Ingebouwde formules

Gewone rekenmachines die in ieder geval **niet** zijn toegestaan:

Casio fx-991EX; TI-30XPro.

Verder geldt het volgende:

- Een rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de rekenmachine van een andere kandidaat.
- Een rekenmachine mag geen geluid maken.
- Een rekenmachine mag niet beschikken over de mogelijkheid grafieken weer te geven.
- Een rekenmachine mag niet beschikken over zend- en/of ontvangstmogelijkheden.
- Een rekenmachine mag niet alfanumeriek (met letters op het scherm) zijn; bedoeld is dat er geen teksten kunnen worden ingevoerd of uitgelezen, zoals bijvoorbeeld met de mobiele telefoon wel kan. De letters 'sin' als afkorting van sinus worden in dit verband dus niet als alfanumeriek beschouwd.
- Een meerregelige machine is niet verboden als hij aan de overige criteria voldoet.

3. Grafische rekenmachine

De grafische rekenmachine is alleen toegestaan bij Wiskunde A en B

3a. Types toegestane grafische rekenmachines

Het is mogelijk dat op een later moment nieuwe types worden toegestaan. Rekenmachines die in latere Regelingen worden opgenomen, mogen in eerdere jaren ook gebruikt worden.

De machines die in 2027 in elk geval zijn toegestaan zijn:

MERK	TYPE
Casio:	FX CG50, FX CG100
HP	HP Prime G2
Texas Instruments:	• TI-84 Plus CE-T • TI-84 Plus CE-T Python Edition • TI 84 EVO-T • TI-Nspire CX II-T • TI-Nspire CX II-T CAS • TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS)
NumWorks:	De grafische rekenmachine van NumWorks met modelnummer op de achterkant van het apparaat gelijk aan N0110 of hoger (N0115, N0120, ...).

Oudere types, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn niet meer toegestaan.

3b. Voorwaarden gebruik Grafische rekenmachine

Een grafische rekenmachine is op het centraal examen alleen toegestaan als het geheugen en de functies die vaardigheden overbodig maken waarover de leerling volgens de syllabus moet beschikken zijn geblokkeerd door de juiste Nederlandse examenstand. Het moet op ieder moment tijdens het examen te controleren zijn of een machine in de juiste Nederlandse examenstand staat zonder de kandidaat te storen.

De juiste OS of firmwareversies, die een door het CvTE goedgekeurde examenstand bezitten, worden in de maartaanvulling (van 2027) door het CvTE gepubliceerd.

Verder geldt het volgende:

- Een grafische rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de grafische rekenmachine van een andere kandidaat.
- Het is niet toegestaan dat de kandidaat tegelijkertijd de beschikking heeft over twee (grafische) rekenmachines.
- In machines met een SD-slot mag tijdens het CE geen SD-kaart zitten.

4. Woordenboek

4a. Het woordenboek Nederlands

Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle *schriftelijke* examens. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruik gemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (bijvoorbeeld naar de eigen standaardtaal van de kandidaat) en/of een woordenboek vanuit de vreemde taal naar het Nederlands (bijvoorbeeld vanuit de thuistaal van de kandidaat). Een woordenboek Nederlands-vreemde taal en vreemde taal-Nederlands in één band is ook toegestaan.

Een digitaal woordenboek is niet toegestaan. Waar spelling wordt beoordeeld (centraal examen Nederlands) zijn alleen schrijfwijzen volgens de huidige officiële spelling toegestaan.

4b. Het woordenboek bij moderne vreemde talen

Bij de **moderne vreemde talen** is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal *) toegestaan.

Bij centrale examens met schrijfvaardigheid kan een woordenboek thuistaal - doeltaal de kandidaat behulpzaam zijn.

Bij centrale examens zonder schrijfvaardigheid is een woordenboek thuistaal - doeltaal niet zinvol maar ook niet verboden.

Een woordenboek doeltaal - thuistaal en thuistaal - doeltaal in één band is dus toegestaan.

Een digitaal woordenboek is niet toegestaan.

Bij het vak **Engels** mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels-Engels te gebruiken naast een tweetalig woordenboek.

*) Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal. Bijvoorbeeld: Bij de centraal examens Frans is dus een woordenboek Frans – Nederlands toegestaan. Een kandidaat die Pools als thuistaal heeft mag in plaats van Frans – Nederlands kiezen voor een woordenboek Frans – Pools.

5. Aanvullende opmerkingen

De school kan bij alle schriftelijke examens de computer toestaan als schrijfgerei voor speciale groepen kandidaten, bijvoorbeeld de dyslectische kandidaten. De spellingcontrole mag zonder meer worden gebruikt bij centrale examens waarbij de spelling niet wordt beoordeeld.

Als de computer als schrijfgerei wordt ingezet bij de centrale examens Nederlands vwo en havo dient de spellingcontrole bij niet-dyslectische kandidaten uitgeschakeld te zijn. Aan kandidaten met een deskundigenverklaring omtrent dyslexie volgens artikel 3.54 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan.

Als de computer als schrijfgerei wordt gebruikt is het van belang dat kandidaten geen toegang hebben tot verboden hulpmiddelen (zoals een digitale atlas of een digitaal woordenboek)

Bovenstaande regels gelden ook (bij de centrale examens waarbij spelling wordt beoordeeld) indien een kandidaat van een laptop gebruik maakt vanwege zijn beperking. Ook dan dient de spellingcontrole te worden uitgeschakeld. Dit geldt voor kandidaten met een visuele of fysieke beperking. Aan kandidaten met een dyslexieverklaring mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan. De correctoren moeten de aftrekregels voor spellingfouten ook toepassen bij leerlingen die met spellingcontrole hebben gewerkt.

Bij elke inzet van de computer geldt tevens onverkort de lijst van toegestane hulpmiddelen. Met andere woorden: ook naast een computerexamen of voor een kandidaat die schrijft op de computer, is o.m. een (papieren) woordenboek toegestaan.

6. Informatieboek bij biologie, natuurkunde en scheikunde

Bij de vakken biologie, natuurkunde en scheikunde is alleen het gebruik van een Binas (7e editie) of Sciencedata toegestaan. Het is niet toegestaan beide informatieboeken te gebruiken.

Bij het schrijven van dit PTA zijn voor de Binas (7e editie) nog geen errata uitgegeven. Zie voor deze errata de website Noordhoff Uitgevers en bij ScienceData op de website van Uitgeverij Walvaboek.

Het is toegestaan deze errata (fouten) in de betreffende informatieboeken te verwerken als deze door de uitgeverij op de website worden gepubliceerd.

Andere wijzigingen mogen niet in het informatieboek worden aangebracht. Dat geldt ook voor het aanbrengen van (al dan niet beschreven) plakertjes.

7. Overige niet genoemde hulpmiddelen

Naast het basispakket hulpmiddelen kan de kandidaat enkele hulpmiddelen meenemen die niet genoemd zijn, die op geen enkele wijze een relatie hebben met de exameneisen maar die wel

functioneel (kunnen) zijn, zoals een nietmachine, puntenslijper, een markeerstift of een leesliniaal (loep). Hulpmiddelen die een relatie kunnen hebben met exameneisen zijn niet toegestaan. Daaronder vallen onder andere tekensjablonen en spellingkaarten. Hulpmiddelen die geen relatie tot de exameneisen hebben maar geen enkele examenfunctie dienen, dienen te worden geweerd; niet omdat daardoor de exameneisen worden aangetast, maar omdat de ontstane onoverzichtelijkheid kan leiden tot een indirecte aantasting van exameneisen. Bij twijfel of een specifiek hulpmiddel een relatie tot de exameneisen heeft, wendt de school zich tot het CvTE.

8. Mededeling

Zie voor de vakspecifieke hulpmiddelen het rooster van het Centraal Examen. Eventuele andere hulpmiddelen worden tijdens het examen door de school verstrekt.

BIJLAGE 3:

Herkansingsregeling schoolexamens (art. 6-9 uit het Examenreglement)

Artikel 6. Onderdelen SE

6.1	Schriftelijke SE's Elke examenkandidaat heeft per schooljaar per vak drie SE-periodes waarin schriftelijke toetsen kunnen worden afgenomen. Voor examenvakken in het vmbo-tl-, havo-(eenjarig, tweede jaar tweejarig) of vwo-traject zijn dat SEP1, SEP2, en SEP3. Voor vakken in het eerste jaar van het tweejarig havo-traject zijn dat SEP1, SEP2, en SEP4. In deze drie SE-periodes vindt het eerste afnamemoment plaats. In maart is er de mogelijkheid om gemiste schriftelijke toetsen van SEP1, SEP2, en SEP3 met toestemming van de examencommissie in te halen. Voor het eerste jaar van het tweejarige havo-traject volgt er in juni een mogelijkheid om gemiste schriftelijke toetsen van SEP4 met toestemming van de examencommissie in te halen. Zie artikelen 7 en 8 voor de inhaalregeling. In het PTA staat per schriftelijke toets aangegeven of deze wel of niet herkansbaar is. Schriftelijke toetsen kunnen in april (vakken in examentrajecten) en juni (vakken in het eerste jaar van het tweejarige havo-traject) worden herkanst. Zie artikel 8 voor de herkansingsregeling. Tijdsduur schriftelijke toetsen bij vmbo-tl, havo en vwo: <table><tr><th>Opleiding</th><th>Tijdsduur</th><th>Indien recht op tijdverlenging:</th></tr><tr><td>Vmbo-tl</td><td>1,5 klokuur (90 minuten)</td><td>+20 minuten</td></tr><tr><td>havo eenjarig</td><td>1,5 klokuur (90 minuten)</td><td>+20 minuten</td></tr><tr><td>havo eerste jaar tweejarig SEP1 en SEP2</td><td>1,0 klokuur (60 minuten)</td><td>+15 minuten</td></tr><tr><td>havo eerste jaar tweejarig SEP4*</td><td>1,5 klokuur (90 minuten)</td><td>+20 minuten</td></tr><tr><td>havo tweede jaar tweejarig</td><td>1,5 klokuur (90 minuten)</td><td>+20 minuten</td></tr><tr><td>vwo</td><td>2 klokuren (120 minuten)</td><td>+30 minuten</td></tr></table>	Opleiding	Tijdsduur	Indien recht op tijdverlenging:	Vmbo-tl	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten	havo eenjarig	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten	havo eerste jaar tweejarig SEP1 en SEP2	1,0 klokuur (60 minuten)	+15 minuten	havo eerste jaar tweejarig SEP4*	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten	havo tweede jaar tweejarig	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten	vwo	2 klokuren (120 minuten)	+30 minuten
Opleiding	Tijdsduur	Indien recht op tijdverlenging:																				
Vmbo-tl	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten																				
havo eenjarig	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten																				
havo eerste jaar tweejarig SEP1 en SEP2	1,0 klokuur (60 minuten)	+15 minuten																				
havo eerste jaar tweejarig SEP4*	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten																				
havo tweede jaar tweejarig	1,5 klokuur (90 minuten)	+20 minuten																				
vwo	2 klokuren (120 minuten)	+30 minuten																				
6.2	Kijk-/luistertoets Kijk-/luistertoetsen zijn een SE-onderdeel bij de moderne vreemde talen en bij vmbo-tl voor het vak Nederlands. De kijk-/luistertoets wordt op school afgenomen. Na het reguliere afnamemoment is er een mogelijkheid om een gemiste kijk-/luistertoets in te halen met toestemming van de examencommissie. Zie artikelen 7 en 8 voor de inhaalregeling. Kijk-/luistertoetsen zijn niet herkansbaar.																					
6.3	Mondelinge toets (bij de moderne vreemde talen en het vak Nederlands) Mondelinge toetsen zijn een SE-onderdeel bij de moderne vreemde talen en het vak Nederlands, en worden op school afgenomen. Na het reguliere afnamemoment is er een mogelijkheid om een gemiste mondelinge toets in te halen met toestemming van de examencommissie. Zie artikelen 7 en 8 voor de inhaalregeling. Mondelinge toetsen zijn niet herkansbaar.																					
6.4	Praktische Opdracht Een praktische opdracht (PO) kan in twee verschillende vormen worden aangeboden: als opdracht die onder toezicht van een surveillant en/of examinerator op locatie wordt afgenomen (zie 6.4.1), óf als inleveropdracht (zie artikel 6.4.2).																					
6.4.1	Praktische opdracht – afnamemoment op locatie Dit type praktische opdracht is een SE-onderdeel dat op school of op een andere locatie wordt afgenomen. Na het reguliere afnamemoment is er een mogelijkheid om een gemist PO in te halen met toestemming van de examencommissie. Zie artikelen 7 en 8 voor de inhaalregeling. PO's zijn niet herkansbaar.																					
6.4.2	Praktische opdracht – inleveropdracht Dit type praktische opdracht is een SE-onderdeel dat op papier of digitaal moet worden ingeleverd. VAVO Haaglanden hanteert het reglement van ROC Mondriaan voor het gebruik van AI bij schoolopdrachten, instellings- en schoolexamens. Een inleveropdracht heeft twee inleverdeadlines: een reguliere en een inhaal-deadline. Gemaakt werk dat ingeleverd wordt vóór de reguliere inleverdeadline is 'op tijd'. Gemaakt werk dat ná de reguliere, maar vóór de inhaal-																					

	deadline wordt ingeleverd is 'te laat'. In het beoordelingsmodel van de PO kan dit worden meegewogen. Als een kandidaat de PO niet of ná de inhaal-deadline heeft ingeleverd, dan is er sprake van een onregelmatigheid en kan de examencommissie maatregelen nemen zoals beschreven staan in artikel 21. PO's zijn niet herkansbaar .
6.5	Handelingsdeel Het maken van een handelingsdeel is voor een kandidaat een inspanningsverplichting die met een voldoende of goed moet worden afgerond. Bij een onvoldoende beoordeling krijgt de kandidaat de gelegenheid het werk te verbeteren. Een gemaakt en door de docent goedgekeurd handelingsdeel is voorwaarde voor deelname aan het CE. Als een kandidaat géén handelingsdeel heeft gemaakt voor een vak of het handelingsdeel met een onvoldoende heeft afgerond, dan heeft hij geen eindresultaat voor het betreffende vak. Er wordt in dat geval niet voldaan aan de voorwaarden om tot een eindcijfer te komen voor het SE voor dit vak en de kandidaat kan niet worden aangemeld voor het CE. Als gevolg hiervan wordt de student uitgeschreven voor het betreffende vak. Handelingsdelen zijn niet herkansbaar , wel inhaalbaar of verbeterbaar.
6.6	Praktisch examen (PE) Het PE is een SE-onderdeel dat de eindtermen en richtlijnen van het vak tekenen volgt. Aan het PE wordt gewerkt tijdens de praktijkles. Daarnaast worden open atelieruren aangeboden om het PE tijdig af te ronden. Het PE heeft twee inlevermomenten: een regulier en een inhaal-inlevermoment. Levert de kandidaat het werk niet op een van deze inlevermomenten in, dan is er sprake van een onregelmatigheid en kan de examencommissie maatregelen nemen zoals beschreven staan in artikel 21. Een PE is niet herkansbaar .
6.7	PWS Het profielwerkstuk (PWS) is een verplicht onderdeel van het schoolexamen voor vmbo-tl, havo en vwo. • Het PWS heeft betrekking op één of meer vakken binnen het profiel en wordt uitgevoerd volgens de door de school vastgestelde richtlijnen. • De studielast bedraagt 20 uur (vmbo-tl) respectievelijk 80 uur (havo/vwo). • De beoordeling vindt plaats volgens de geldende wettelijke bepalingen en het door de school vastgestelde beoordelingsmodel. • Het PWS dient vóór aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen te zijn afgerond. • Het PWS is niet herkansbaar, maar kan in overleg met de examencommissie worden ingehaald. • Het gebruik van generatieve kunstmatige intelligentie (A. I.) is verboden, tenzij het expliciet is toegestaan. Bij gebruik van generatieve kunstmatige intelligentie zonder expliciete toestemming van de PWS-begeleider, is sprake van een onregelmatigheid. • Nadere regels met betrekking tot uitvoering, begeleiding, beoordeling, vrijstellingen en inhaal mogelijkheden zijn opgenomen, zie bijlage D.
6.8	Rekenen Het vak rekenen is verplicht om te volgen voor die kandidaten van vmbo-tl bij de profielen 'economie' en 'zorg en welzijn' en havo bij het profiel 'cultuur en maatschappij' die het vak wiskunde niet op hun cijferlijst hebben staan en opgaan voor een diploma. Het vak rekenen is een inspanningsverplichting, dat wil zeggen dat het maken van lesopdrachten en aanwezigheid in de les leidend zijn voor het eindresultaat voor het vak rekenen. Het vak rekenen wordt afgesloten met een rekentoets. De kandidaten die het vak rekenen hebben gevolgd en hebben afgesloten met een resultaat krijgen daarvoor een aparte bijlage naast de cijferlijst. Het vak rekenen is niet herkansbaar .

* Toetsduur schriftelijke toetsen SEP 3 1,5 klokuur (90 minuten).

Artikel 7. Missen SE

7.1	Wanneer een kandidaat niet kan deelnemen aan een deel van het SE (schriftelijke toets, mondelinge toets, kijk-/luistertoets, PO op locatie), dan meldt hij zich af door middel van het sturen van een e-mail voorzien van naam, opleiding, vak en de reden van afwezigheid naar: verzuim.vavo@rocmondriaan.nl . De kandidaat meldt zich uiterlijk de dag van het betreffende SE-onderdeel per e-mail af. De examencommissie besluit op grond van de e-mail of een kandidaat toestemming krijgt om het gemiste SE alsnog te maken (inhalen).
7.2	Heeft een kandidaat een deel van het SE (schriftelijke toets, mondelinge toets kijk-/luistertoets, PO op locatie) zonder schriftelijke afmelding gemist dan kan de examencommissie besluiten dat sprake is van een onregelmatigheid en dat een maatregel kan worden opgelegd (zie artikelen 20, 21 en 22).
7.3	Als er sprake is van zwaarwegende omstandigheden waardoor de kandidaat zich niet op de juiste wijze heeft afgemeld, dan meldt de kandidaat dit bij de examencommissie. De examencommissie besluit dan of gemiste delen van het SE mogen worden ingehaald.
7.4	Een gestart maar niet afgemaakt deel van het SE, geldt als een gemaakt deel van het SE en is daarom alleen herkansbaar (niet inhaalbaar).
7.5	De examencommissie heeft de bevoegdheid om een extra examenmoment te creëren zodat een kandidaat de mogelijkheid krijgt een vak af te ronden/ het PTA/PTB compleet te maken.

Artikel 8. Inhaal-/herkansingsregeling SE

8.1	Inhalen Als een kandidaat een deel van het SE heeft gemist kan hij dit deel onder voorwaarden inhalen. De examencommissie beslist of een deel van het SE mag worden ingehaald naar aanleiding van de afmelding per e-mail (zie artikel 7). Deze regel geldt voor alle mondelinge en schriftelijke toetsen, kijk-/luistertoetsen en PO's op locatie.
8.2	Een kandidaat die niet op het inhaalmoment van een mondelinge of schriftelijke toets, een kijk-/luistertoets, of een PO op locatie verschijnt, kan het recht ontzegd worden om het gemiste examen op een later tijdstip alsnog te maken. Een gemist examen kan gezien worden als een onregelmatigheid. Op een onregelmatigheid kan een maatregel volgen (zie artikelen 20, 21 en 22).
8.3	Herkansen in examentrajecten Een kandidaat die vakken volgt bij één of meerdere examentrajecten (vmbo-tl, havo eenjarig, havo tweede jaar tweejarig, vwo) kan in april maximaal drie reeds beoordeelde delen van het schoolexamen herkansen, namelijk één deel per schoolexamenperiode (SEP1/SEP2/SEP3). Het betreffende deel moet volgens het PTA herkansbaar zijn. Als een herkansing is gemaakt telt het hoogst behaalde cijfer.
8.4	Herkansen in eerste jaar tweejarig havo-traject Een kandidaat die vakken volgt bij het eerste jaar tweejarig havo-traject kan in juni maximaal drie reeds beoordeelde delen van het schoolexamen herkansen, namelijk één deel per schoolexamenperiode van het eerste jaar tweejarig havo-traject (SEP1/SEP2/SEP4)**. Het betreffende schoolexamen moet volgens het PTA/PTB herkansbaar zijn. Als een herkansing is gemaakt telt het hoogst behaalde cijfer. <i>Vakken zoals Engels die worden gevolgd in een examentraject en worden afgesloten met een CE vallen onder artikel 8.3.</i>
8.5	Een kandidaat die niet op het herkansingsmoment van een schriftelijke toets verschijnt, heeft geen recht meer om de gemiste herkansing op een later tijdstip alsnog te maken. Een herkansing van een schriftelijke toets wordt één keer aangeboden zonder mogelijkheid tot inhalen. Het behaalde resultaat blijft staan.

** Ook één herkansing voor SEP3. Dit betekent dus dat er vier reeds beoordeelde herkansbare examens/toetsen kunnen worden herkanst, namelijk één per periode.

Artikel 9. Einde SE-periode

9.1	Uiterlijk veertien dagen na de SE-periode ontvangt de examencommissie de N-termen van de schriftelijke toetsen van de verschillende vakken, controleert de eventuele bijstellingen van de vooraf voorgestelde N-termen en stelt de resultaten vast. De toetscommissie is ondersteunend in dit proces.
-----	---

BIJLAGE 4:

Overgangsregeling 1^e jaar naar 2^e jaar

Overgangsnormen van havo 1^e jaar naar havo 2^e jaar

Je bent over naar havo 2^e jaar als je voldoet aan een van de volgende voorwaarden:

- de gemiddelde eindcijfers van alle vakken zijn een 6 of hoger óf
- je hebt 1 x 5 als eindcijfer behaald voor een vak en de eindcijfers van alle overige vakken zijn een 6 of hoger, óf
- je hebt 1x 4 als eindcijfer voor een vak - uitgezonderd de kernvakken Nederlands, Engels, wiskunde; de eindcijfers van alle overige vakken dienen dan een 6 of hoger te zijn en het gemiddelde van alle eindcijfers dient dan een 6.0 of hoger te zijn óf
- je hebt als eindcijfers 2 x 5, of 1 x 5 en 1 x 4 als eindcijfers voor twee vakken behaald en alle eindcijfers voor de overige vakken zijn een 6 of hoger en je hebt voor alle vakken samen gemiddeld een 6.0 of hoger; voor de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde mag er maximaal één 5 als eindcijfer zijn.

In alle andere gevallen word je niet bevorderd.

Voor de bepaling van de uitslag wordt het gemiddelde eindcijfer altijd afgerond naar een heel cijfer.

****In alle niet-voorzien gevallen besluit de examencommissie.***

Certificatenroute na Havo 1° jaar / doubleren

Certificatenroute of doubleren

Voldoe je niet aan de overgangsnormen dan mag je kiezen: of je doet alle vakken over (=doubleren), of je volgt de certificaatroute.

Wat houdt de certificaatroute in?

- Voor alle vakken waarvoor je aan het einde van het eerste jaar een 5.5 of hoger hebt behaald, mag je door naar het tweede jaar;
- Alle vakken die je met een onvoldoende hebt afgesloten, moet je opnieuw doen;
- De cijfers voor de vakken die je opnieuw doet, vervallen (hier kan niet op teruggevallen worden) en je begint voor die vakken op 'nul'. De mogelijkheid bestaat dus ook dat je slechter scoort voor een vak!
- Aan het einde van het jaar wordt de combinatie van de twee eindlijsten (dus met de voldoende uit het eerste jaar plus de cijfers van de overgedane vakken) bekeken of nu (inclusief de resterende vakken) over bent naar het tweede jaar.
- Elk vak mag maximaal 2x in het eerste jaar en 2x in het tweede jaar gedaan worden.

Let op: in alle niet-voorzien gevallen besluit de examencommissie.